

DEGENEESKUNDESTUDENT
ARTS VAN DE TOEKOMST

Onderzoeksrapport

Wachttijden

2014

DEGENEESKUNDESTUDENT
ARTS VAN DE TOEKOMST

Inhoudsopgave

1. Abstract
2. Inleiding
3. De Geneeskundestudent
4. Methode
5. Resultaten
 - Enquête algemeen
 - Enquête Wachttijden
6. Conclusie
7. Referenties
8. Contactgegevens

1. Abstract

De invullingen en ervaringen van wachttijden

Probleemstelling

Niet alle geneeskundestudenten in Nederland kunnen direct aansluitend op hun bachelor beginnen aan de coschappen op het moment dat zij aan de eisen voldoen. Zij moeten vaak wachten om te kunnen starten. De regelingen rondom deze overgang en de duur ervan verschillen per faculteit. Deze periode genaamd de wachttijd, is vaak opgelegd en niet door iedereen gewenst.

De Geneeskundestudent onderzocht de wachttijd: hoe lang studenten wachttijd hebben per faculteit, of de wachttijd gewenst is, hoe studenten de wachttijden invullen en het uiteindelijk ervaren hebben.

Methode

In november 2014 werden 14.545 leden van De Geneeskundestudent uitgenodigd voor een digitale enquête met 48 vragen over actuele onderwerpen binnen de geneeskundeopleiding, waaronder tien vragen over wachttijd op de faculteit. Hierbij kregen studenten gedurende hun wachttijd vijf vragen die anders geformuleerd waren dan de vijf vragen voor de studenten na hun wachttijd. Binnen dit onderdeel werden vragen gesteld over de lengte van de wachttijd, de invulling hiervan, hoe studenten de wachttijd hebben ervaren en of de wachttijd vrijwillig of opgelegd was. De analyse van de resultaten werd uitgevoerd met SPSS, versie 21.

Resultaten

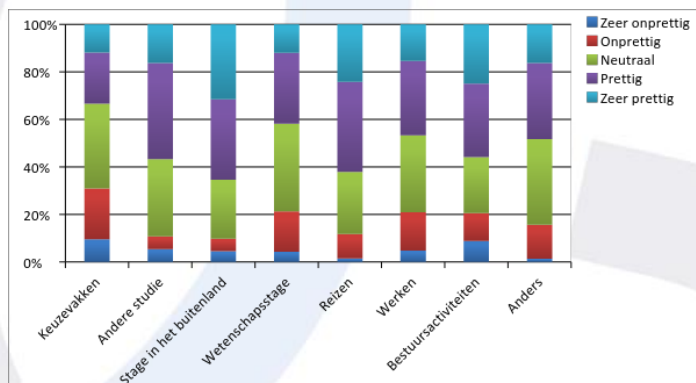
2880 studenten (responspercentage: 19.8%) vulden de vragenlijst in, waarvan 45.7% in de wachttijd zat of begonnen was met de coschappen. Van deze studenten had 78,9% een wachttijd, opgelegd of vrijwillig gekozen, of heeft deze gehad voordat zij aan de coschappen begonnen. Bij het merendeel van de studenten (51,2%) is de volledige wachttijd opgelegd. De gemiddelde opgelegde wachttijden waren het langst op de Universiteit van Amsterdam (7,7 maanden, SD3.9) en op de Radboud Universiteit (5,7 maanden, SD3.0). De universiteit van Maastricht en de universiteit van Utrecht hebben de kortste opgelegde wachttijden met een gemiddelde van respectievelijk 1,2 (SD1.1) en 1,9 (SD2.0) maanden. Bij studenten die hun wachttijd volledig opgelegd krijgen, ervaart 39,5% deze als (zeer) prettig. Terwijl bij de studenten die een deel van hun wachttijd zelf kozen, 65,1% de wachttijd als (zeer) prettig ervaart.

Als invulling van de vrijwillige of opgelegde wachttijd noemen de studenten stage in het buitenland, reizen, een andere studie en bestuursactiviteiten en deze ervaren ze ook als 't prettigst. Keuzevakken ervaren ze als het minst prettig. 30,9% ervaart dit als (zeer) onprettig.

Conclusie en discussie

Duidelijk is geworden dat veel studenten ontevreden zijn over de opgelegde wachttijd. Ook kwam naar voren dat bepaalde invullingen als prettigst wordt ervaren. Tot de wachttijd is opgeheven, raden wij de faculteiten aan om met betere ondersteuning te komen om deze invulling te faciliteren voor alle studenten in de wachttijd.

Figuur 1: De verschillende invullingen van de wachttijd en hoe studenten dit (hebben) ervaren.

2. Inleiding

Geneeskundestudenten kunnen vaak niet direct beginnen aan de coschappen op het moment dat zij aan de eisen voldoen en moeten wachten tot er plek voor hen is. De afgelopen jaren is de wachttijd tussen de bachelor en de master van de geneeskundestudie alleen maar langer geworden. Het verschilt per faculteit hoe de wachttijd geregeld is en hoelang deze duurt, elke faculteit heeft wel een vorm van wachttijd. De afgelopen jaren is er vanuit De Geneeskundestudent aandacht geweest voor deze wachttijd en zijn er artikelen in Arts in Spe gepubliceerd: 'Wachttijden rijzen de pan uit'ⁱ en 'Wachttijd coschap onacceptabel lang'ⁱⁱ waarin De Geneeskundestudent pleit voor structurele oplossingenⁱⁱⁱ. Met de jaarlijkse enquête van 2014 onderzocht De Geneeskundestudent o.a. de lengte van de wachttijden, de opvulling hiervan en hoe studenten de wachttijd uiteindelijk hebben ervaren.

3. De Geneeskundestudent

De Geneeskundestudent is dé landelijke belangenbehartiger van geneeskundestudenten. In 1996 is De Geneeskundestudent opgericht onder de naam 'KNMG Studentenplatform', als onafhankelijk overlegorgaan van de artsenfederatie KNMG (Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst), de belangenbehartiger van artsen in Nederland. In januari 2015 is De Geneeskundestudent toegetreten tot de KNMG als één van de acht federatiepartners van de KNMG. Vanaf maart 2015 is De Geneeskundestudent een zelfstandige vereniging. Om te weten wat er onder geneeskundestudenten speelt, wordt er jaarlijks onder de ruim 17.000 leden een enquête gehouden met daarin vragen over actuele onderwerpen binnen de geneeskundestudie. Resultaten van deze enquête vormen de basis voor adviezen die De Geneeskundestudent geeft aan medische faculteiten en andere belanghebbenden in het medisch onderwijs. Tevens worden de resultaten gepubliceerd in verschillende tijdschriften en gepresenteerd op congressen.

4. Methode

In november 2014 is een persoonlijke e-mail gestuurd naar alle leden (van toen nog de KNMG studentleden) met daarin een uitnodiging om de jaarlijkse digitale enquête in te vullen. Met een eenmalig te gebruiken persoonlijke link kon de enquête ingevuld worden. Er zijn drie herinneringen verstuurd.

De vragen voor deze enquête zijn opgesteld door *De Geneeskundestudent* in afstemming met de KNMG. De enquête bestond in totaal uit 59 vragen, waarvan 10 vragen over het onderwerp 'wachttijden'. De vragen bestonden uit zowel open vragen als multiple choice-vragen. Bij een aantal vragen konden studenten meerdere antwoordopties aanvinken. Een aantal vragen bevatte een 'Anders, namelijk..' -antwoord, waarna een open antwoord ingevuld kon worden.

Alle gegevens zijn voor categorische variabelen gepresenteerd als absolute aantallen en percentages en voor continue variabelen als gemiddelden en standaard deviaties. Verschillen in categorische variabelen zijn getest middels chikwadraat toetsen. Verschillen in continue variabelen zijn getest middels Students' t toetsen. De aanname van normaliteit is getest zowel grafisch middels Q-Q plots als statistisch middels de Kolmogorov-Smirnov-toets. Alle statistische analyses werden uitgevoerd met IBM SPSS. Statistische significantie is vastgesteld bij $p < 0,05$.

5. Resultaten

5.1 Algemene resultaten

Na twee maanden, november en december 2014, werd de enquête gesloten en hadden 2880 studenten de enquête volledig ingevuld met een netto responspercentage van 19,8%.

Het percentage vrouwelijke respondenten (75.5%) is hoger dan het landelijk gemiddelde van vrouwelijke geneeskundestudenten (66.0%), waarbij de gemiddelde leeftijd van de vrouwelijke respondenten lager ligt dan bij de mannelijke respondenten (21,9 vs. 22,5 jaar). (Zie tabel 1 en 2)

Het grootste responspercentage van alle respondenten was afkomstig van de Rijksuniversiteit Groningen (19,5%). (Zie tabel 3) Aangezien aan de Rijksuniversiteit de meeste geneeskundestudenten studeren, is dit een representatieve weergave van de populatie geneeskundestudenten in Nederland.

De meeste respondenten waren de eerstejaars studenten, namelijk 510 respondenten (17,7%). Gekeken naar bachelor- versus masterstudenten ligt de respons van studenten onder de masterstudenten hoger (47,5% vs. 45,9%). (Zie tabel 4a en 4b)

1618 respondenten (56,2%) gaven aan dat zij nog geen coschappen liepen of aan het wachten waren op de coschappen. 1262 respondenten (43,8%) liepen al wel coschappen. (Zie tabel 5)

Tabel 1

1. Wat is je geslacht? Antwoorden:	n	%
Man	706	24,5
Vrouw	2174	75,5
TOTAAL	2880	100,0

Tabel 2

2. Wat is je leeftijd? Antwoorden:	Gemiddelde leeftijd (in jaren)	SD
Man	22,5	3,2
Vrouw	21,9	2,8
TOTAAL	22,1	2,9

Tabel 3

3. Aan welke faculteit studeer je Geneeskunde? Antwoorden:	n	%
Erasmus Universiteit Rotterdam	291	10,1
Radboud Universiteit Nijmegen	375	13,0
Rijksuniversiteit Groningen	562	19,5
Universiteit van Amsterdam	244	8,5
Universiteit van Leiden	313	10,9
Universiteit van Maastricht	378	13,1
Universiteit van Utrecht	384	13,3
Vrije Universiteit Amsterdam	333	11,6
TOTAAL	2880	100,0

Tabel 4a

4. In welk studiejaar zit je?		
Antwoorden:	n	%
1	510	17,7
2	374	13,0
3	437	15,2
4	501	17,4
5	419	14,5
6	449	15,6
SUMMA/A-KO jaar 1	10	0,3
SUMMA/A-KO jaar 2	28	1,0
SUMMA/A-KO jaar 3	18	0,6
SUMMA/A-KO jaar 4	23	0,8
Korter dan 0,5 jaar geleden afgestudeerd	111	3,9
TOTAAL	2880	100,0

Tabel 4b

4. Bachelor vs. Master.		
Antwoorden:	n	%
Bachelor (jaar 1 t/m 3)	1321	45,9
Master (jaar 4 t/m 6)	1369	47,5
Subtotaal	2690	93,4
SUMMA/A-KO (jaar 1 t/m 4)	79	2,7
Korter dan 0,5 jaar geleden afgestudeerd	111	3,9
TOTAAL	2880	100,0

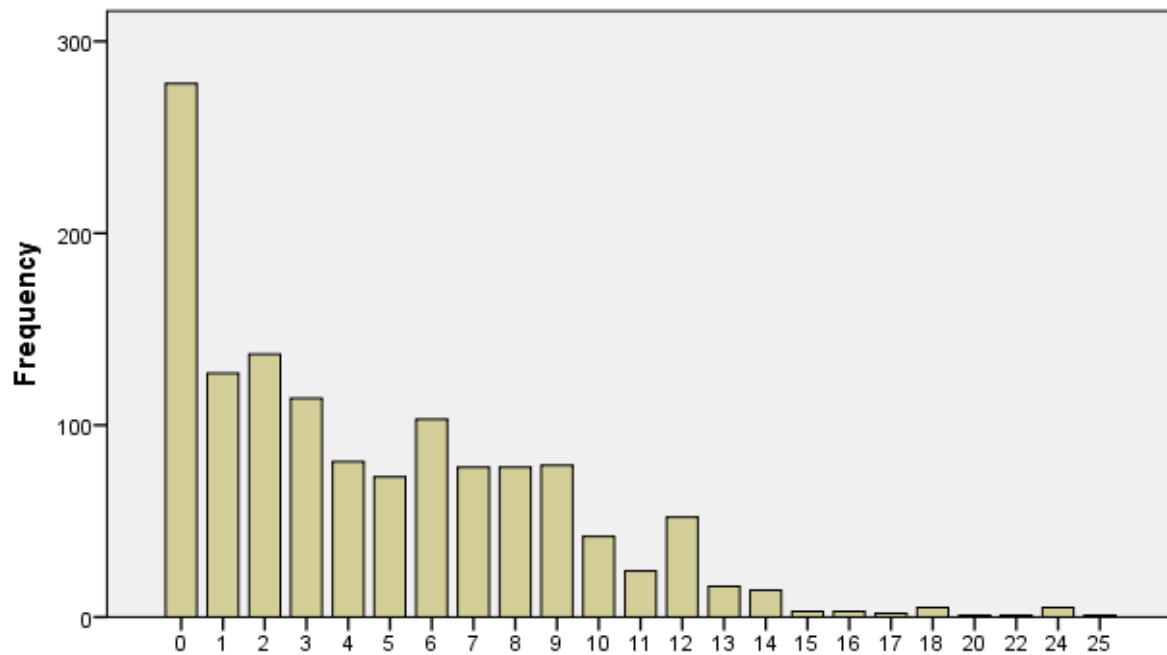
Tabel 5

5. Ben je al begonnen met je coschappen en zo ja, hoe lang?			
Antwoorden:		n	%
Nee	Ik loop nog geen coschappen	1452	50,4
	Ik zit in de wachttijd voor mijn coschappen	166	5,8
	Subtotaal	1618	56,2
Ja	0-0,5 jaar	226	7,8
	0,5-1 jaar	172	6,0
	1-1,5 jaar	242	8,4
	1,5-2 jaar	168	5,8
	> 2 jaar	236	8,2
	Ik ben klaar met mijn coschappen	218	7,6
Subtotaal	1262	43,8	
TOTAAL	2880	100,0	

5.2 Wachtijd onder geneeskundestudenten

In totaal hebben 1317 studenten, tijdens of na hun wachtijd, ingevuld hoeveel maanden totale wachtijd zij hebben of hebben gehad. 278 (21%) studenten hebben 0 maanden wachtijd ingevuld. Het merendeel van de studenten (78,9%) heeft wachtijd. De meeste van deze groep studenten (75%) hebben een wachtijd tussen de 1 en de 12 maanden (zie bijlage 1). De maximale wachtijd die opgegeven kon worden was 25 maanden.

Figuur 1: aantal studenten met wachtijd en de duur in maanden

4.3 Opgelegde wachttijd

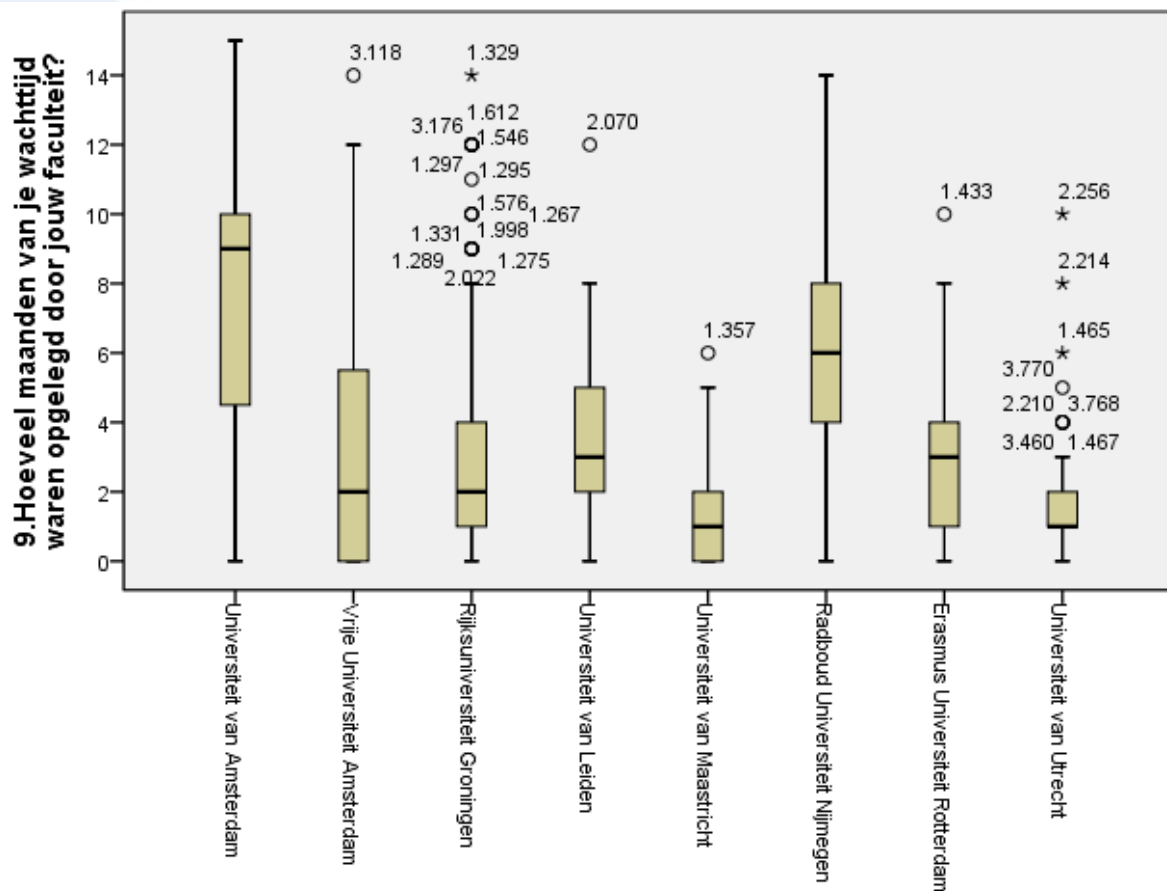
Het merendeel van de studenten, 532 (51,2%) heeft de volledige wachttijd opgelegd gekregen van de faculteit. Het aantal maanden opgelegde wachttijd verschilt per faculteit en is weergegeven in tabel 6.

De Universiteit van Amsterdam heeft de langste gemiddelde, opgelegde wachttijd van 7,7 maanden, gevolgd door de Radboud Universiteit Nijmegen met een wachttijd van 5,7 maanden. De universiteit van Maastricht en de Universiteit van Utrecht hebben de kortste wachttijd, van respectievelijk 1,2 en 1,9 maanden.

Tabel 6: Wachttijd, opgesplitst per faculteit

Aan welke faculteit studeer je geneeskunde?	n	Gemiddelde wachttijd (maanden)	Maximale wachttijd (maanden)
Erasmus Universiteit Rotterdam	84	2,70	10
Radboud Universiteit Nijmegen	170	5,70	14
Rijksuniversiteit Groningen	246	2,87	14
Universiteit van Amsterdam	119	7,72	15
Universiteit van Leiden	118	3,44	12
Universiteit van Maastricht	122	1,22	6
Universiteit van Utrecht	53	1,87	10
Vrije Universiteit Amsterdam	127	3,19	14
TOTAAL	1039		

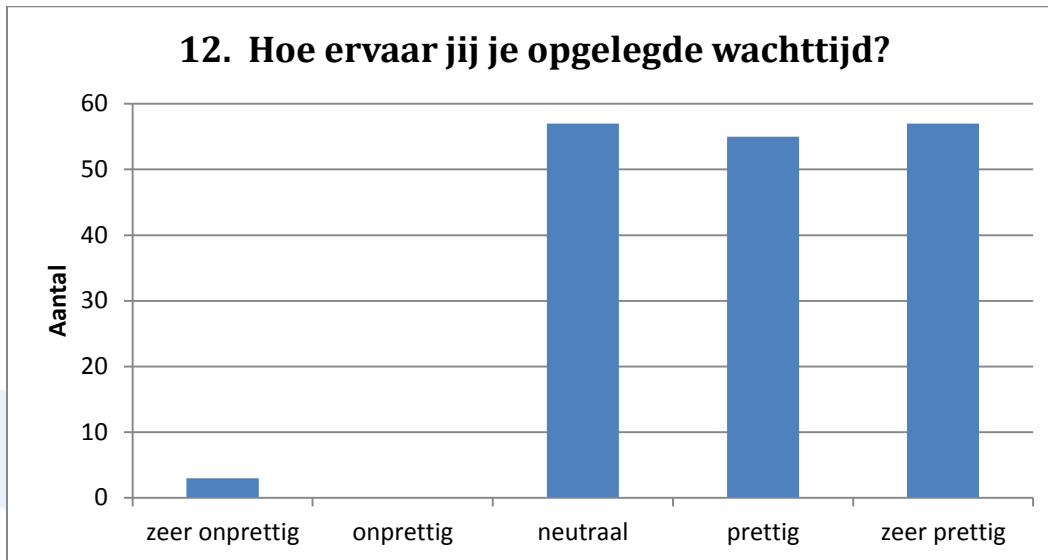
Figuur 2: Opgelegde wachttijd, opgesplitst per faculteit

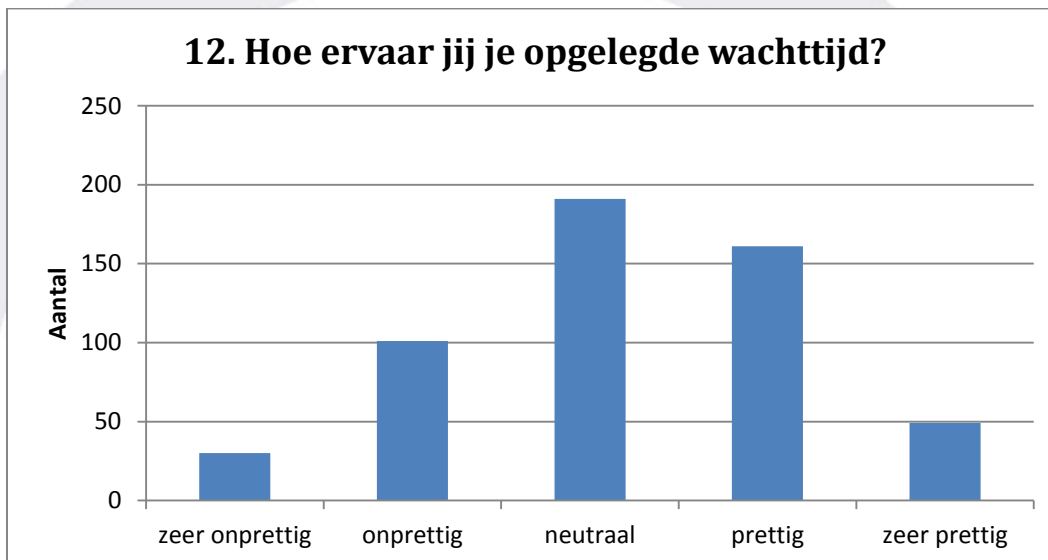
4.4 Ervaring vrijwillige en opgelegde wachttijd

Van de studenten (507, 48.8%) die gedeeltelijk of volledig hebben gekozen voor een vrijwillige wachttijd heeft 1,7% dit als zeer onprettig ervaren. 65.1% ervoer dit als prettig of zeer prettig. Bij studenten wiens wachttijd volledig is opgelegd, ervoer 39,5% dit als prettig of zeer prettig. 24,6% heeft dit als onprettig of zeer onprettig ervaren. Opvallend dat er geen studenten zijn die de wachttijd als onprettig ervaren als deze gedeeltelijk is opgelegd, deze antwoordcategorie is niet gekozen.

Figuur 3: Beleving van opgelegde wachttijd bij studenten waarvan de wachttijd gedeeltelijk is opgelegd

Figuur 4: Beleving van opgelegde wachttijd bij studenten waarvan de wachttijd geheel is opgelegd

4.5 Ervaring naar invulling van de wachttijd

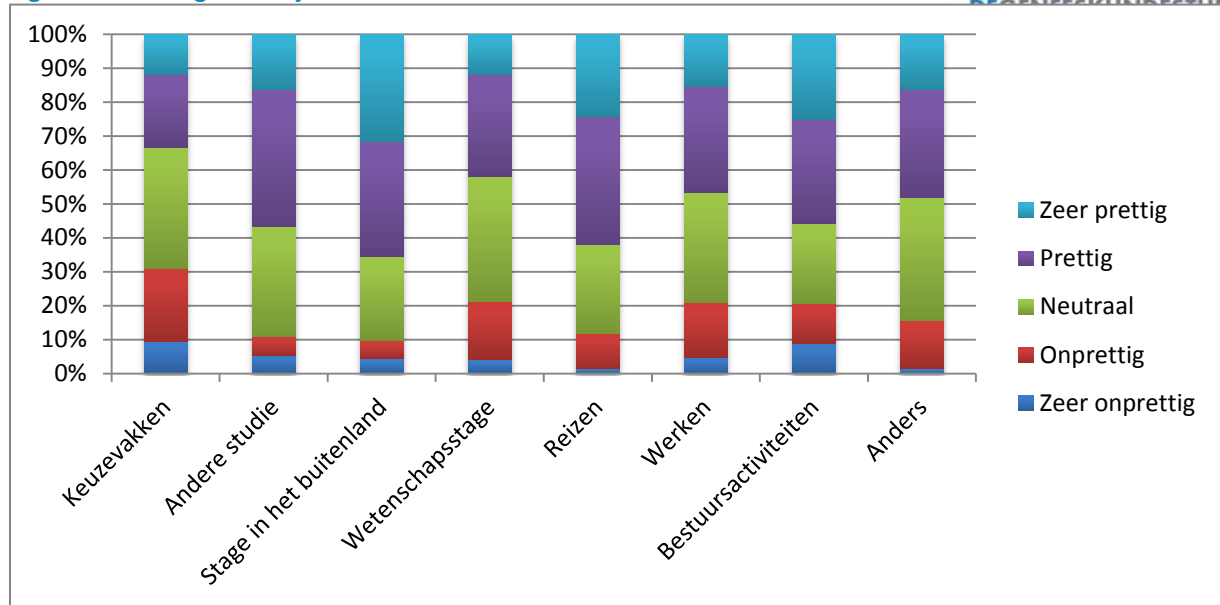
Op de vraag hoe studenten hun wachttijd invulden, konden meerdere antwoorden gegeven worden. Veel studenten werken (54,8%) en/of reizen (46,9%) in hun wachttijd. 33% doet de wetenschappelijke stage gedurende de wachttijd.

Tabel 7: Invulling wachttijd

Invulling wachttijd	Aantal	Percentage (%)
Keuzevakken	42	4,3
Andere studie	37	3,8
Stage in het buitenland	133	13,5
Wetenschapstage	325	33,0
Reizen	462	46,9
Werken	540	54,8
Bestuursactiviteiten	68	6,9
Overig	147	14,9

De studenten werd ook gevraagd hoe ze deze invulling hebben ervaren. Meer dan 60% van de studenten heeft reizen en stage in het buitenland als (zeer) prettig ervaren. Ook het volgen van (een deel van) een andere studie vonden de meeste studenten prettig. Meer dan 30% van de studenten heeft keuzevakken als (zeer) onprettig ervaren. Hoewel de meeste studenten gingen werken, werd dit door 20,9% als (zeer) onprettig ervaren. Ook de wetenschappelijke stage en bestuursactiviteiten werd door ongeveer 20% als (zeer) onprettig ervaren. Het is niet bekend of de (zeer) onprettige ervaringen samenhangt met de (zeer) onprettige ervaring van het feit dat de wachttijd was opgelegd. Ook is niet bekend of de student ontevreden is met de wachttijd.

Figuur 5: Invulling wachttijd

5. Conclusie

Veel studenten hebben een wachttijd, merendeel is volledig opgelegd, en de lengte hiervan loopt erg uiteen per faculteit. 78,9% van de studenten heeft een wachttijd of heeft deze gehad voordat zij aan de coschappen beginnen; opgelegd of vrijwillig gekozen. Bij het merendeel van de studenten (51,2%) is de volledige wachttijd opgelegd. De gemiddelde opgelegde wachttijd is het langst bij de Universiteit van Amsterdam, waar deze 7,7 maanden betreft, en op de Radboud universiteit, waar de wachttijd 5,7 maanden is. De Universiteit van Maastricht en de Universiteit van Utrecht hebben de kortste opgelegde wachttijden met een gemiddelde van respectievelijk 1,2 en 1,9 maanden.

Studenten doen uiteenlopende activiteiten ter invulling van de wachttijd. Hoewel de studenten deze zelf kiezen, lijkt het erop dat de studenten die hun wachttijd opgelegd krijgen deze minder prettig ervaren dan de studenten die deze (gedeeltelijk) zelf kiezen. Dit kan betekenen dat deze studenten liever verder gaan met hun studie en geen behoefte hebben aan een eigen tijdsopvulling op het betreffende moment. Bovendien weten we niet van de studenten die hun wachttijd als prettig (hebben) ervaren of deze tevreden zijn met deze tijd.

Studenten die niet weten hoe ze hun wachttijd moeten invullen, kunnen het advies krijgen om als invulling van de wachttijd een stage in het buitenland, te reizen of een andere studie en bestuursactiviteiten te doen. Studenten die hun voor gingen, ervoeren dit als 't prettigst. De wachtende student kan afgeraden worden om keuzevakken te doen, omdat studenten dit als het minst prettigst ervaren (30,9%).

6. Aanbevelingen

Uit het onderzoek blijkt duidelijk dat veel studenten ontevreden zijn over de opgelegde wachttijd. Het valt aan te raden aan de faculteiten om de wachttijden te reduceren en geen verplichte wachttijd te geven aan studenten die deze echt niet willen. Op de Universiteit van Amsterdam en de Radboud Universiteit zijn de wachttijden het langst.

Ook kwam naar voren dat bepaalde invullingen als prettigst wordt ervaren. Tot de wachttijd is opgeheven, moeten de faculteiten met betere ondersteuning komen om deze invulling te faciliteren voor alle studenten in de wachttijd. Verder bleek dat studenten ter invulling van hun wachttijd een stage in het buitenland, een andere studie of bestuursactiviteiten als prettig ervaren. Wij zouden graag willen zien dat er meer stageplekken in het buitenland worden aangeboden aan studenten in hun wachttijd. Ook zou de universiteit dit voor meer studenten toegankelijk moeten maken door financieel en facilitair bij te dragen.

Bovendien zien we in de toekomst graag dat de studenten die echt geen wachttijd willen, ze deze ook niet opgelegd krijgen

Om te achterhalen of studenten tevreden zijn met deze wachttijd, moeten aanvullend onderzoek gedaan worden. Wij zouden graag zien dat de faculteiten bij hun eigen studenten onderzoeken hoe zij deze wachttijd hebben ervaren en wat zij anders zouden willen zien. Verder valt het aan te raden om in aanvullend onderzoek ook naar de ervaring van niet opgelegde wachttijd te vragen.

7. Referenties

Zie eindnoten.

DEGENEESKUNDESTUDENT
ARTS VAN DE TOEKOMST

8. Contactgegevens

De Geneeskundestudent, federatiepartner van de KNMG
Domus Medica
Mercatorlaan 1200
3528 BL Utrecht

Postadres:
Postbus 20051
3502 LB Utrecht

E-mail: info@degeneeskundestudent.nl
Telefoon: 030 - 282 38 27
Website: www.degeneeskundestudent.nl

ⁱ Wachttijden rijzen de pan uit (Arts in Spe, mei 2010). Louise Konijn, Tom Brouwer, Joyce Struik en Lianne Konings.

ⁱⁱ Wachtijd coschap onacceptabel lang (Arts in Spe, aug 2013), Sanne Wubbels, Robel Michael en Henri Boersma.

ⁱⁱⁱ Geneeskunde studeren: zes jaar plus wachttijd (Columns, Arts in Spe, feb 2014), Sanne Wubbels.